

DJEVOJAČKI ZBOR ZVJEZDICE DOBIO NOVE POZIVE ZA AMERIČKU TURNEJU

IDUĆI KONCERT U SVIBNJU 2006. U CARNEGIE HALLU

Ne znam što bih prije izdvojio - fantastičan nastup na koledžu u Cincinnatiju, nevjerojatno gostoprimstvo naših ljudi u Pittsburghu i Clevelandu, Los Angeles sa svim svojim atributima, Chicago i fantastični koncert s Tajči ili New York i crkvu Ujedinjenih naroda te crkvu sv. Ćirila i Metoda na čelu s fra Ivicom Majstorovićem, pun je dojmova Zdravko Šljivac

PETRA BOIĆ PETRAČ

Šest gradova, dvanaest koncerata, dvadeset dana. Tako bismo najkraće mogli opisati trodnevni božićnu turneju po Sjedinjenim Američkim Državama djevojačkog zbora Zvezdice koji se u utrorak vratio u Zagreb. U Americi je Zvezdice predstavljalo 45 zboristica, a pjesmom su oduševljavale američke Hrvate u Cincinnatiju, Pittsburghu, Clevelandu, Los Angelesu, Chicagu i New Yorku, no i mnoge Amerikance koji su se uvelike iznenadili čuvši jedan od najboljih europskih zborova.

Teško mi je sve ove dane opisati u nekoliko rečenica, no turneja je svakako bila veoma uspješna i ja sam više nego zadovoljan, po povratku u Zagreb priznao je Zdravko Šljivac, dirigent i voditelj zbora koji će u veljači iduće godine proslaviti 20 godina postojanja. »Ne znam što bih prije izdvojio - fantastičan nastup na koledžu u Cincinnatiju, gdje smo izranjali iz pozornice u prekrasnu koncertnu dvoranu, nevjerojatno gostoprimstvo naših ljudi u Pittsburghu i Clevelandu, gdje smo se družili i sa osebnim velečasnim Mirkom Hladnim, Los Angeles sa svim svojim atributima i nezaboravno gostoprimstvo Hrvata u San Pedru na čelu sa simpatičnom Mary. Chicago i fantastični koncert s Tajči tijekom kojeg je plakala cijela crkva fra Jozе Grbeše ili pak New York i crkvu Ujedinjenih naroda te crkvu sv. Ćirila i Metoda na čelu s fra Ivicom Majstorovićem... Stvarno nam je bilo prekrasno, dobili smo mnogo poziva za nove koncerte, no u jedno sam siguran - New York će nas idući put vidjeti samo u Carnegie Hallu! Već sam se o tome dogovorio s Nenadom Bachom i kako sada stvari stoje, koncert će vjerojatno biti u svibnju 2006., najavljuje Šljivac.

Zvezdice su na turneju krenule 1. prosinca, a od tada su upoznale mnogo američkih Hrvata koji će im ostati u prekrasnom sjećanju. Upoznale su i brojne Amerikance koji su se redovito oduševljavali njihovim izvedbama djela Giovannija Pergolesija, Johana Straussa, Wolfganga A. Mozarta, Ivana Lukečića, Pere Gotovca, Tomislava Uhljaka ili Josipa Magdića. Posebno je oduševljenje među Hrvatima u Clevelandu, Pittsburghu, Los Angelesu ili New Yorku bilo primjetno nakon što su čuli kako Zvezdice izvode fol-

ZVJEZDICE ISPRED STUDIJA UNIVERSAL: Laura Sinović, Tanja Ružđak, Mislava Solina, Petra Lovrec, Madlena Kovač, Iva Sučić, Hana Mašić, Rebeka Holjevac, Kristina Negovec, Martina Ivančić, Tara-Beata Racz, Lana Vidaković, Kristina Franje, Sanela Kahteran, Maja Črnjević, Aleta Arbanas, Dora Đurđević, Andrea Trgovčević, Andrea Fajdetić, Ira Alaburić, Rea Alaburić, Iva Krivač, Andrea Karin, Jelena Zorica, Anamarija Antić, Katarina Crnčić, Martina Vasilj, Ana Klabučar, Matea Petrović, Doria Petričić, Antonela Pojatina, Apolonija Premužić, Katarina Negovec, Iva Volf, Iva Koren, Iva Ratković, Josipa Čeliković, Ivona Leđić Purić, Anja Sadžakov, Stela Husnjak, Iva Gališić, Lea Gajšak i Lana Banovec

PETRA BOIĆ PETRAČ

U CRKVI SV. OBITELJI, SLUŽBENOJ KAPELI UJEDINJENIH NARODA: Najvažniji koncert turneje prošao je izvrsno

klorne pjesme »Žnjačke iz Desinca«, ali i tradicionalne božićne pjesme tijekom kojih su redovito pjevali svi ljudi u crkvama.

»Zvezdice su savršeno odradile svoj posao! Imao sam prilike biti na dva koncerta, a posebna nam je čast bila sudjelovati u organizaci-

ji koncerta koji je organizirala i trajna misija Svete Stolice u Ujedinjenim narodima, nuncij Celestino Megliore. Ljudi su bili oduševljeni Zvezdicama, a posebno je lijepo što je ovaj zbor prilagodljiv te ima ozbiljnog repertoara, narodnog i za ovo vrijeme uobičajenih božićnih

FRA IVICA MAJSTOROVIĆ: Božićne pjesme hrvatskog su župnika u New Yorku »pretvorile« u dirigenta

pjesama. Rekao bih da nema publike koju one ne mogu zadovoljiti, svoje oduševljenje nije krio fra Ivica Majstorović, kojega Zdravko Šljivac izdavao kao glavnog inicijatora ove lijepe turneje.

Pamtiti će Zvezdice ovu turneju i po prekrasnom

vremenu koje ih je dočekalo u Los Angelesu te danu provedenom u zabavnom parku Studija Universal. Predma

na najmanje vremena za razgledavanje imale u New Yorku, djevojke će se sjećati i večernje šetnje Manhattanom na dan povratka u Zagreb.

Snaga broja pet

Nakon dugog vremena uključila sam telefonsku sekretaricu. Moj glas snimljen prije gotovo četiri godine, na Dan zagrljaja, nije napadnut virusima, nije napukao od stajanja, nije promijenjen naslagama prašine nakupljenima na površini sive sprave. Poruka koju sam usnimila tada, još uvijek je važeća. Nakon razgovornog izdavanja dobivenog broja, slijedi zapovjedna molba: »Poslije zvučnoga glasa možete ostaviti svoju poruku. Očekuju se dobre vijesti. Za loše ionako ima vremena.«

Danas mi je daleko jasnije - nego što mi je bilo tada - da sam takvim sadržajem u čudan položaj dovela one koji su mi morali javiti vijesti o teškim bolestima bližnjih, o nagloj smrti najstarijeg očeva brata, o financijskom potonuću poznanika iz djetinjstva, o iznenadnoj političkoj funkciji pisca koji je svoj samostojeci položaj u društvu izgradio na Kiševoj rečenici: »Ne budi uz vlast i prinčeve, jer ti si iznad njih.« Svoju su nelagodnu priznalu, svjedočili su koliko im je žao što su, unatoč mom čudesnom autoritativnom vapaju za dobrim vijestima, prisiljeni progovoriti o nečemu što s dobrim vijestima nema nijednu dodirnu točku.

»Završio sam rukopis, ne znam je li to za vas dobra ili loša vijest, ali bih volio da ga vidite«, bila je jedna od desetak poruka što sam ih prelušala nakon povratka s trodnevnoga boravka u Kölnu. Izgovorio je autor čije sam pripovijetke čitala rado, ponajviše zbog visoka umijetca vodenja priče. Prisjećala sam se njihove višeslojnosti kadgod bi laureatima proglašavani pripovjedači kojima je i peti uveden motiv predstavljao ozbiljan problem u kompoziciji. Ne raspakiravši kovčeg, nazvala sam pisca i dogovorila sustražnu primopredaju rukopisa.

»Završio sam rukopis, ne znam je li to za vas dobra ili loša vijest, ali bih volio da ga vidite«, bila je jedna od desetak poruka što sam ih prelušala nakon povratka s trodnevnoga boravka u Kölnu. Izgovorio je autor čije sam pripovijetke čitala rado, ponajviše zbog visoka umijetca vodenja priče. Prisjećala sam se njihove višeslojnosti kadgod bi laureatima proglašavani pripovjedači kojima je i peti uveden motiv predstavljao ozbiljan problem u kompoziciji. Ne raspakiravši kovčeg, nazvala sam pisca i dogovorila sustražnu primopredaju rukopisa.

Ne pristajem na pišćevu dijagnozu

»Doći će dan kada više neće biti dobrih i loših vijesti«, izgovorio je umjesto uobičajenoga pozdrava ili pogleda na sat kojim bi mi dao na znanje da kasnim nepristojnih dvadeset minuta. U kafiću nasuprot zgradi Sabora, završavao je pijenje duple espresso kave. Nisam čak ni uspjela započeti nadanje u vrijeme kad će vijesti postati samo dobre, a pisac - koji je u svojim književnim štivima uspijeva biti zabavan i duhovit - krenuo je govoriti o pucanju moralnih vertikala, o sukobu interesa, o emocionalnim prazninama koje je šetaju oko nas, o ekološkoj katastrofi i bolestima, o nepismenosti nacije, o knjigama koje nikome ne trebaju, o korupciji na svim razinama, o školstvu koje desetljećima zaostaje za školstvom naših prvih zapadnih susjeda, o mladeži koja ne ustaje u tramvajima, o prevodiocima koji su nakon završenoga večernjeg tečaja jednoga svjetskog jezika potpisali ugovor za prevodjenje lektirnih klasika.

Sutjela sam i ogledala svoje crvene lakirane cipele, najveći broj Bambi proizvodnje. Trudila sam se vedrinu njihove boje dovući na površinu hladnoga mramornoga stola. Pisac je u je-

nom trenutku zastao, neočekivano prekinuvši gradacijsko nabiranje zabrinjavajućih društvenih pojava. Pružio mi je rukopis. Zeleni fascikl s ispisanim imenima autora i naslovom zbirke priča pojačao je svoju boju u trenutku kad je njihov roditelj zaključio: »I bit će sve samo još lošije.«

Nisam željela pristati na pišćevu dijagnozu. Znam profesore koji uživaju u svom poslu, susreću medicinske sestre koje svoje pacijente drže za ruku i slušaju priče o njihovim unucima, ljutim se na djevojčice koje mi nude svoje mjeste u redu, ono mnogo bliže blagajni. Odbijam ih uz blagi smijehak i u sebi uspijevam zadržati rečenicu: »Kako im takvo nešto pada napamet, pa moje su cipele daleko žarkije od njihovih.«

Spuštajući se kaldromom prema središnjem Trgu, razmišljala sam što bi na to sve rekla moja baka koja je goste svoga doma svakodnevno zabavljala pričama čiji su junaci bili vrlo slični junacima iz priča depresivnoga klasika. Ponovila bi: »Svi jet je lijep, treba znati gledati

Julijana Matanović

oko sebe. Četiri lijepe stvari znači da nam je dobro«. Redovito je spominjala brojku četiri predma se loše snalazila u stranama svijeta, nije bila sigurna kad se smjenjuju godišnja doba, smatrala je nevažnim imena rajskih rijeka. Ali je imala četiri sina i četiri kćeri. S bakinom vedrinom i bakinom idealnom, ali skromnom brojkom, nastavila sam hod prema svojoj ulici.

U dvorištu vrtića događala se mala predstava. Djevojčice odjevene u vile, kraljevine, dječaci kao stražari, prinčevi kretali su se usporenom granicom bajkovitoga svijeta. Starija žena s četverogodišnjim djevojčicom stajala je na ulici, odmah uz ogradu. Djevojčica je dozivala mamu. Narančasto ogradi prišla je jedna od vrtičkih teta i poljubila curicu. Zatim se vratila u bajku. Starija gospođa i poljubljena djevojčica nastavile su šetnju prema zapadu.

Stotinjak metara poslije, iz restorana »na dobrome glasu« istrčao je bijelo odjeveni kuhar s golemom kapom na glavi. Onakvom kakvu nose samo glavni. Podsjećao je na junake crtanih filmova za kojima je organizirana cirkuska hajka. Pretrčao je u restoran na suprotnoj strani ulice. »Sigurno ide posuditi neki začini po ukusu kompliciranoga gosta«, pomislila sam. Da je utrčao u obližnju turističku agenciju, bila bi sigurna.

na kako kupuje avionsku kartu i planira bijeg uplašen mogućim posljedicama stavljanja prevelike količine vrhnja u glavno jelo uglednom članu vodeće političke garniture.

Ali umjesto njega, u agenciju - čiji su izlozi bili izlijepljeni markatiškim sloganima po kojima je isplativije skoknuti na tjedni izlet u Bratislavu nego kupiti dnevnu tramvajsku kartu - namjeravao je ući sam vlasnik. Poznavala sam ga već godinama. Zakoracirajući na ulaznu stepenicu, zastao je i onako usput pitao: »Hoće li malo na odmor?«, dodavši kako žuri s poslovnom sastankom i kako ga sada čeka hrpa klijenata.

Ima baka pravo

U vrtiću je bajka, pomišljam i podižem palac, u restoranu su gosti, zaključujem i ispravljam kaži prst, u turističkim agencijama su klijenti, smiješim se i uspinjem srednji prst. Još samo da pronađem četvrti primjer i da svojoj baki, pogledavši u nebo, priznam da je ponovno u pravu.

Uzlim u ljekarnu po kremicu nakon koje, uvjeravam me prijateljice, lice postaje svježije, čak i nakon sedmodnevne bolesti i nespavanja. S gužvanoga papirića, izvučenoga iz džepa kožne smeđe jakne, mucam naziv. Ljubazna magistra preporučuje mi jednu drugu, temeljenu na istom sastavu, ali daleko kvalitetniju. Pripravljaju je kolegice u drugom dijelu grada. Zahvaljujem joj se, ali nestrpljivo želim baš ovu, baš sada. Odlučila sam postati odmorena i svježa. Gospođa udovoljava mojoj želji i uz kremicu mi daruje tonik za lice. Na izlazu podižem prstenjak, urešen srebrnom replikom koja mi odnedavno, unatoč svojoj bizi, neposlusno klizi, i kažem: »Da, ima baka pravo.«

Zadovoljna stižem u svoj stan. Sjedom u radnu sobu i prelistavam papire iz zelenoga fascikla. Čujem baka kako se svada s piscem kijenjenih priča. Uvjerava ga kako je ona te iste slušala u djetinjstvu, kako se isti događaj može pokazati i ova-ko i onako, kako je dovoljno imati četiri prijatelja da bi se imao svijet. Pisac se buni i nagovara je da malu puste na miru. U nastaloj tišini okrećem prvu stranicu i čitam prve rečenice. »I sve će biti lošije. Doći će čak vrijeme kad će ministri zdravstva, prepuni sumnje u svoje kolege i podređene, odlaziti na operacije u inozemstvo. I činit će to u vrijeme Adventa.«

Zatvaram rukopis i stavljam ga u ladicu radnoga stola. Ne želim vjerovati da je dijete ispred vrtića odlazilo na čuvanje u bolji vrtić, da je šef kuhinje pretrčavao na gablec u komiški restoran, da se vlasnik turističke agencije vraćao s dogovorima za još povoljnije putovanja, da apotekarica nije imala povjerenja u vlastiti proizvod. Oblačim jaknu i odlazim na ulicu potražiti petu lijepu stvar. Uvjerena kako je problem u broju. Prije izlaska uključujem sekretaricu i pripremam svoj glas: »Poslije zvučnoga glasa možete ostaviti svoju poruku. Očekuju se dobre vijesti. Za loše ionako ima vremena.«

BOŽIDAR TRKULJA

IZLOG STRIPA - STEREOTIPI O DIVLJEM ZAPADU

KATRAN, PERJE, BRKOV I PUCNJAVA

Krčma, banka i šerifov ured s malim zatvorom, te eventualno brijačnica čine se kao jedini objekti koji imaju svrhu, dok ostale građevine djeluju samo kao kulise. Jedan od klasičnijih stereotipa je ples pod mecima u krčmi

U jednom od prošlih izloga pisali smo o govornim stereotipima u stripu, ali smo dijelom ušli i u stereotipe priče i crteža, no ovdje ćemo se dijelom pozabaviti njima. Iako su stereotipi prisutni u svim žanrovima, western kao jedan od najeksplicitnijih zasigurno je na vodećem mjestu. Dijelom se ti stereotipi mogu pronaći i u velikom broju filmskih ostvarenja, dok su jeftini roto-romani od njih sastavljeni u cijelosti. Strip je negdje na pola puta iako bliže »pisanim romanima«, kako su se desetljećima nazivala takva izdanja. Većina autora stripa tog žanra svjesno koketira sa stereotipima, osobito oni kojima je slučaj »Luckyjem Luckeom«. Drugi autori, osobito talijanski, također se služe stereotipima, no zbog karikiranja, nego baš zato što su duboko ukorijenjeni u jednu viziju. Ne može se osporiti ni činjenica da su je upravo oni sami dobri dijelom i izgradili.

Uzmemo li za primjer uobičajeni gradić na Divljem zapadu, možemo uočiti da je izgrađen poput većine slavenskih sela. Sve su kuće i obrtničke radionice izgrađene jedna do druge uz jednu jedinu široku ulicu. Saloon, odnosno krčma, banka i šerifov ured s malim zatvorom, te eventualno brijačnica (nikako frizerski salon) čine se kao jedini ob-

jekti koji imaju svrhu i u kojima se odvija radnja, dok ostale građevine djeluju samo kao kulise.

Iako se iz ponašanja stanovnika može isčitati njihova snažna religioznost, crkve su vrlo rijetke. Ako je slučajno i ima, junaci nikad neće ući u nju iako su religiozni. Svakome mrtvom koga pronađu načinit će grob. Nerijetko će ga zatrpati kamenjem, te postaviti križ, a na njega staviti šerif bivšeg vlasnika ili opasak s koltovima.

No, vratimo se scenografiji grada, odnosno stereotipima u priči. Prvo mjesto koje će lik posjetiti, kad uđe u mjesto, biti će bez iznimke saloon. Prve riječi koje će izgovoriti bit će upućene gostioničaru i donositi će se na piće koje želi piti.

U krčmi samo alkohol

Tu, pak, promašaja teško može biti jer iako je bar pun različitih boca, pije se isključivo viski, rjeđe pivo. Vino nije popularno, a voda je nešto u čemu se samo pere (u velikoj drvenoj kaci, i u odjeći). Osim dva spomenuta pića, strancu nije poželjno naručiti

ništa drugo jer će se pogled prisutnih, koji će se od trenutka kad prođe kroz pomična vrata zadržati na njemu, dodatno zaostrijeti. Dakle, sumnjivi su svi koji ne piju alkohol, a uz to su zasigurno mlakonje.

No, bez obzira na narudžbu, strancu će odmah prići najopakiji i provocirajući ga. Najčešće će strancu izliti piće ili će ga, pak, popiti ako mu je po ukusu. Stranac se zbog toga neće mnogo uzrujavati već će naručiti drugo, no kad mu »pukne film« uslijedit će sveopća tučnjava. Čini se da pritom nije bitno tko koga udara i zašto, već je važno zadati što više, a primiti što manje udaraca. Nema tučnjave u krčmi u kojoj barem jedan sudionik ne izleti kroz vrata. A barem dvojica kroz prozor. U 98 posto slučajeva završit će u pojilu za konje.

Luster u gostionici najčešće je okrugao, načinjen od kotadžica, a za strop je pričvršćen lancem koji će junak prekinuti nepogrešivim hicem iz revolvera. Između masivnog lusteru i poda uvijek će se naći barem dva, tri sumnjivca za koje će se naknadno pokazati

RAZNLIKOST BANDITA: Prvi stradaju manje živopisni

UOBIČAJEN PRIZOR: Sudionici tučnjave u krčmi završavaju u pojilu

ti upadi uvijek popraćeni bezrazložnom pucnjavom.

Jedan od klasičnijih stereotipa svakako je ples pod mecima koji se nerijetko odvija u krčmi, a također pripada western-folkloru isto kao upotreba katrana i perja. Najčešće su životinje konji, krave, psi i lešinari, te medvjed i puma, dok je perad prisutna jedino ako je nataknuta na ražanj iznad logorske vatre. I dok se u gostionicama uvijek jedu pečeni krumpirići i pečenje, pod vedrim nebom uz jelo s ražnja najčešće se nudi grah, a kava kao napitak, koja se u krčmi nikad ne pije.

Jaši li prerijom pet negativaca, barem dvojica će imati brkove, a dvojica višednevnu brađu. Jedan će biti debeo, po mogućnosti proćelav i razdrnježen košulje na dlakavim prsima, a drugi će imati gadan ožiljak preko pola lica. Barem jedan imać će dugu kosu, ali neće gotovo nikad biti ni debeli ni brkati nego vjerojatno Indijancu otpadnik, dijelom odjeven u uniformu konjičkih postrojbi.

Indijancu će tada biti vodič ili nepogrešivo otkrivači tragove izračunavajući u minutu udaljenost do željenoga cilja. Bez mnogo sumnje, odmah se na početku može utvrditi koji će od njih prvi poginuti. Bit će to najmanje živopisni lik. Ako su negativci Meksikanci, svi će uz sombrero bez iznimke imati brkove, a trojica će preko prsa nositi redenike, koji im uglavnom služe samo za šminku.

Western-folklor

Tako se vrlo lako stvara atmosfera strepnje koja kulminira panikom građana prilikom njihovih svakodnevnih upada u jedinu ulicu. Ne treba posebno naglašavati da su